

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
03/04/2008

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ν. ΨΑΡΑΥΤΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ
ΠΡΩΗΝ Δ/ΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΟΛΠ

ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΠ

Κυρίες και Κύριοι,

Θελω πρωτα να ευχαριστησω το Δικηγορικο Συλλογο Πειραια για την προσκληση. Ζητω συγγνωμη που δεν μπορω να παρευρεθω, μια και οταν οριστηκε η ημερομηνια δεν ηξερα οτι επρεπε να ειμαι στο Λονδινο για τη συνοδο της Επιτροπης Προστασιας Θαλασσιου Περιβαλλοντος του ΙΜΟ. Ευχαριστω θερμα το φιλο Αλκη Κορρε, Προεδρο της Ενωσης Ναυτιλιακων Οικονομολογων Ελλαδος, που δεχθηκε να διαβασει την ομιλια μου, ελπίζοντας οτι θα απαντησει και σε ολες τις ερωτησεις!

Εδω και 2-3 χρονια εχω αρθρογραφησει εκτενως, κατ' αρχην για την αναγκη ιδιωτικων κεφαλαιων για την περαιτερω ανάπτυξη του ΣΕΜΠΟ, και κατοπιν για τον προβληματισμο μου για την ιδρυση ιδιωτικου μονοπωλιου στη θεση του δημοσιου. Ειναι κατ' αρχην καλο οτι τουλαχιστο στον Πειραια κατι τετοιο απετραπη, μια και η διακηρυξη προβλεπει 2 παροχους (ο ενας ειναι ο ΟΛΠ), οχι όμως στη Θες/νικη.

Ειχα επισης επισημανει σειρα πιθανων νομικων προβληματων του τότε μοντελου διακηρυξης (που βγηκε στον αερα το φθινοπωρο του 2006), τα οποια ενδεχομενως να υπαρχουν και στο τωρινο.

Η τωρινη διακηρυξη ειναι διαφορετικη από εκεινη του 2006. Φροντισα να προμηθευτω αντιγραφο της, χωρίς να πληρωσω τα 4.000 ευρω που απαιτουνται!

Τι παρατηρησεις μπορω να κανω, τονίζοντας οτι δεν ειμαι δικηγορος.

Κατ' αρχας ενα θεμα ουσιας. Η διακηρυξη δεχεται και ναυτιλιακες εταιριες να αναλαβουν το ρολο του παροχου, οχι μόνο Port operators. Τουλαχιστο δεν το αποκλειει. Ένα ερωτημα ουσιας ειναι, ειναι σωστο αυτο, η ενεχει τον κινδυνο στρεβλωσης του ανταγωνισμου και μη ισης μεταχειρισης των χρηστων?

Ερχομαι τωρα σε ορισμενα θεματα της διακηρυξης. Ξεκιναω από την εισαγωγη της διακηρυξης, σημεια 4 και 5, οπου λεει το εξης.

«Οι πληροφοριες της διακηρυξης εχουν σκοπο να υποβοηθησουν τους ενδιαφερομενους να σχηματισουν αποψη για το αντικειμενο του διαγωνισμου. Παρεχονται για ενημερωτικους και μόνο λόγους και δεν συνιστουν εγγυημενο πλαίσιο για τα στοιχεια του αντικειμενου του διαγωνισμου. Ο ΟΛΠ και οι συμβουλοι της δεν ευθυνονται για τυχον λαθος η παραλειψη. Οι ενδιαφερομενοι πρεπει να διενεργησουν οι ιδιοι ερευνα και αναλυση των στοιχειων που αφορουν το διαγωνισμο με τη βοηθεια δικων τους συμβουλων» !! Αναρωτιεμαι, ειναι αυτο δυνατο? Να μην υπάρχει εγγυηση οτι τα στοιχεια που παρεχει η διακηρυξη ειναι αληθινα και ακριβη και να εναποκειται στο διαγωνιζομενο να ψαξει να βρει την αληθεια?

Παμε παρα κατω.

Ξερετε οτι υπάρχει η περιβοητη 'σύμβαση παραχώρησης' μεταξύ ΟΛΠ ΑΕ και Ελληνικού Δημοσίου, η οποία προσφατα κυρωθηκε με Νομο από τη Βουλη, και της οποίας έτυχε να είμαι ένας από τους υπογράφοντες. Η σύμβαση αυτή ρητά παρέχει στον ΟΛΠ το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων που παραχωρήθηκαν σ' αυτόν από το Ελληνικό Δημόσιο, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο ΣΕΜΠΟ. Με τη διακηρυξη που βγήκε στον αερα, γίνεται σαφες οτι η εκμετάλλευση του ΣΕΜΠΟ θα γίνει δια της είσπραξης ενοικίου η άλλου τιμήματος από τον ιδιώτη στον οποίο ο ΟΛΠ θα παραχωρήσει τον Προβλητα ΙΙ και τον μελλοντικο Προβλητα ΙΙΙ. Η μεταβίβαση από τον ΟΛΠ σε τρίτους του δικαιώματος διενέργειας φορτοεκφορτωτικών εργασιών δεν προβλέπεται ρητά στη σύμβαση παραχώρησης ΟΛΠ-Δημοσίου, αλλά ούτε ρητή απαγόρευση μιας τέτοιας δυνατότητας υπάρχει. Αντιθετα, στη ΣΠ προβλέπεται «η προσωρινή παραχώρηση επ' ανταλλάγματι της χρήσης χώρων και η πραγματοποίηση επενδύσεων κεφαλαίου του ΟΛΠ η τρίτων», «με σκοπό την υποστήριξη νέων δραστηριοτήτων η την επέκταση υφισταμένων». Ερωτηση: Το σημειο αυτο μπορεί να θεωρηθει οτι καλυπτεται και δεν υπάρχει νομικο προβλημα? Η η φραση «αποκλειστικο δικαιοωμα» μπορεί να ερμηνευθει στενα, δηλαδη οτι μόνο ο ΟΛΠ και ουδεις αλλος μπορεί να εκμεταλλευεται τον ΣΕΜΠΟ?

Προβλέπει επίσης η ΣΠ ότι ο ΟΛΠ «έχει το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης του Προβλήτα ΙΙΙ που θα κατασκευάσει στο Νέο Ικόνιο», και μαλιστα «με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις» Εδω παλι δημιουργειται το ερωτημα, ειναι αυτο συμβατο με τη διακηρυξη? Αν και η χρήση του Προβλήτα ΙΙΙ δεν προβλέπεται στη συμβαση παραχωρησης ΟΛΠ- Δημοσίου να είναι αποκλειστική από τον ΟΛΠ, αυτη ειναι σαφης για το ποιος θα τον κατασκευάσει (ο ΟΛΠ) και ότι ο τελευταίος θα τον εκμεταλλευτεί με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις. Οι υπολοιπες εγκαταστασεις περιλαμβανουν τον Προβλητα Ι, τον οποίο ο ΟΛΠ θα λειτουργει με το δικο του προσωπο. Αρα γνωμη μου ειναι οτι εδω υπάρχει καποιο νομικο προβλημα!

Αλλο συναφες σημειο: Η σύμβαση παραχώρησης του 2002 παραπέμπει στην περί ΟΛΠ νομοθεσία, η οποία προφανώς υπερισχύει έναντι άλλων συμβάσεων που ο ΟΛΠ ήθελε υπογράψει με τρίτους.

Τι όμως λέει η περί ΟΛΠ νομοθεσία; Στο θέμα του ποιος παρεχει υπηρεσίες στο λιμανι του Πειραια, η νομοθεσία περιγράφεται από τον παλιό Νόμο 1559/1950, οι σχετικές διατάξεις του οποίου δεν καταργήθηκαν ΟΥΤΕ με το νέο Νόμο 2688/1999 που μετέτρεψε τον ΟΛΠ σε ΑΕ, ΟΥΤΕ με τον προσφατα ψηφισθεντα Νομο (για τον οποίο σε λιγο). Μια από αυτές προβλέπει ότι «άπασαι αι εργασίαι φορτοεκφορτώσεως και μεταφοράς εν τη περιοχή του λιμένος συμπεριλαμβανομένων και εκείνων αίτινες διενεργούνται υπό των μη πλευρισμένων εις τα κρηπιδώματα του λιμένος πλοίων εκτελούνται απ' ευθείας υπό του Οργανισμού δια του ιδίου αυτού προσωπικού».

Επίσης ο ισχύων «Κανονισμός και Τιμολόγια Εργασιών Φορτοεκφορτώσεων και Μεταφορών» του ΟΛΠ, πλέον γνωστός και ως ΚΤΕΦΜ, οι διαταξεις του οποιου ειναι δημοσιευμενες στην Εφημεριδα της Κυβερνησεως, προβλέπει ότι «πάσαι αι εργασίαι φορτοεκφορτώσεων και μεταφορών εις την περιοχήν του λιμένος ως αύτη

ορίζεται εκάστοτε υπό της κειμένης νομοθεσίας, εκτελούνται αποκλειστικώς υπό του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς δι' ιδίων αυτού προσωπικού και μέσων». Βέβαια, ο ΚΤΕΦΜ παρέχει το δικαίωμα στον ΟΛΠ, δι' αποφασεως του ΔΣ και κατ' εξαιρεσιν της ως ανω διαταξεως «να παραχωρει εις τριτους, φυσικα η νομικα προσωπα, το δικαίωμα εκτελεσεως **ενίων** εργασιων φορτοεκφορτωσεως και μεταφορας δι' ιδίων αυτών εργατων και μεσων, ειτε δι' ορισμενην χρονικην περιοδον, ειτε εφ' απαξ δια συγκεκριμενην εργασιακην περιπτωσιν». Κατα ποσο ο Νομοθετης, οταν εκανε αυτη τη διαταξη, εννοουσε την παραχωρηση του ΣΕΜΠΟ για 30+ χρόνια, αυτο δεν το ξερω.

Επομένως, τουλάχιστον εκ πρώτης όψεως, η από τον ΟΛΠ παραχώρηση σε τρίτους του δικαιώματος να κάνουν τέτοιες εργασίες στον ΣΕΜΠΟ, σύμφωνα με την τρεχουσα διακηρυξη, και μάλιστα κατόπιν επενδύσεων και έργων που θα κληθούν να κάνουν οι ίδιοι, φαίνεται να παρουσιάζει καποια νομικα προβληματα.

Βέβαια, η διακηρυξη λει το εξης (αρθρο 159): Προτου υπογραφει η συμβαση του ΟΛΠ με τον ιδιωτη παροχο, ΘΑ κυρωθει η συμβαση αυτη με Νομο στη Βουλη των Ελληνων. Οπως εγινε για το αεροδρομιο. Πολυ ωραια. Ενας Νομος θα κατοχυρωσει τη συμβαση, και καθε νομοθεσια αντιθετη προς αυτη απλα δεν θα ισχυει. Τι το πιο νομικα ισχυρο.

Ποιος το λει όμως το περι μελλοντικης κυρωσης στη Βουλη? Δεν το λει ουτε η ΓΣ των μετοχων του ΟΛΠ, ουτε η ιδια η Βουλη. Το λει η ιδια η διακηρυξη, την οποια ψηφισε το ΔΣ του ΟΛΠ, προκαταλαμβανοντας ετσι μια μελλοντικη αποφαση της Βουλης των Ελληνων. Δεν εχω καμμια αμφιβολια οτι θα μπορουσε να το πει και η ΓΣ των μετοχων και η Βουλη, ακομη και τωρα. Αλλά μεχρι να το πει (οταν το πει), δεν το εχει ακομη πει! Υποψη οτι η συμβαση ειναι το τελευταιο σταδιο μιας μακρας διαδικασιας, στη οποια προηγουνται η διακηρυξη, η επιλογή του αναδοχου, πιθανες ενστασεις, οι διαπραγματευσεις, και μετα η συμβαση. Μεχρι τότε, ποιο νομικο καθεστως θα ισχυει? Νομιζω οτι θα ισχυει η τρεχουσα νομοθεσια, στην οποια οπως ειπα πριν αρκετες διαταξεις της διακηρυξης μεχρι στιγμης προσκρουουν.

Ηρθε βεβαια προσφατα η Κυβερνηση και περασε ένα Νομο, ο οποιος (μεταξυ αλλων) αναφέρθηκε και σε θέματα της παραχώρησης των ΣΕΜΠΟ. Αυτό είναι μια δήλωση (η ομολογία αν θέλετε) ότι το ισχύον νομικό πλαίσιο χρήζει τροποποιήσεων ώστε να μην υπάρξουν νομικές εμπλοκές με τους διαγωνισμούς. Αν δεν εχρηζε, προς τι ο Νομος? Το ερώτημα είναι, οι τροποποιησεις αυτές, θα λύσουν το πρόβλημα;

Δεν είχα το χρόνο να εξετάσω λεπτομερώς το νέο Νομο. Αλλά επιγραμματικά μπορώ να πω τα εξής.

- 1) Ο νεος Νομος κυρώνει νομοθετικά τις δυο ήδη υπογραφείσες Συμβάσεις Παραχώρησης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και ΟΛΠ και ΟΛΘ. Δεν ξέρω ούτε τι σημαίνει αυτό, ούτε για ποιο λόγο εγινε. Εγώ το ερμηνεύω ότι η Κυβέρνηση καταλαβε ότι υπάρχουν διάφορα νομικά κενά ως προς το θέμα της παραχώρησης ΟΛΠ-ιδιώτη τα οποία αποφασισε να καλύψει. Πχ, βλέπω ότι αυξηθηκε η διάρκεια παραχώρησης από το Δημόσιο στον ΟΛΠ από 40 σε 50 έτη (μάλλον για να μην υπερκαλύπτει η σύμβαση ΟΛΠ-ιδιώτη τη Σύμβαση Παραχώρησης Δημοσίου- ΟΛΠ). Δεν ξέρω τι άλλο πρόβλημα αισθάνθηκε η Κυβέρνηση ότι έχει η Σύμβαση Παραχώρησης και θεωρησε αναγκαίο να την

περιβάλλει με το μανδύα του Νόμου. Εκτος και εάν το εκανε για να την αλλάξει, πραγμα που μπορεί να κανει πολυ απλα με Υπουργική Αποφαση, οπως ο νεος Νομος προβλεπει.

- 2) Πλέον σημαντικό κατά την άποσή μου. Ο νεος Νομος ΔΕΝ αναφέρθηκε στις διακηρύξεις παραχώρησης ΟΛΠ και ΟΛΘ με τους ιδιώτες παροχους, πολλω μάλλον δεν τις ενεκρινε (αναδρομικά). Το ερώτημα πάλι είναι: Εάν οι ρυθμίσεις του νέου Νόμου κρίθηκαν απαραίτητες για να καλύψουν νομικά κενά, αυτά ακριβώς τα νομικά κενά υπήρχαν την εποχή που οι διακηρύξεις εγκρίθηκαν (μέσα Γενάρη 2008). Δεν θα έπρεπε να είχαν γίνει πρώτα οι ρυθμίσεις που ρυθμίζουν το νομικό πλαίσιο, και μετά να πέρναγαν οι διακηρύξεις; Έτσι όπως είναι, οι διακηρύξεις παραπέμπουν σε ένα νομικό πλαίσιο που δεν ήταν συμβατό με αυτές όταν εγκρίθηκαν, και η απόδειξη της ασυμβατότητας είναι ο ιδιος ο νεος Νομος.

Παρενθετικά, ανετρεξα σε καποια παλια πρακτικα της Βουλης, τον Απρίλιο του 2002, οταν επιφανες στελεχος της τότε αξιωματικης αντιπολιτευσης, κατα τη διαρκεια επερωτησης για τον ΟΛΠ, ειχε πει τα εξης για την μολις υπογραφεισα Συμβαση Παραχωρησης:

«Όταν, λοιπόν, η Κυβέρνηση αποφάσισε να επισπεύσει την εισαγωγή του ΟΛΠ στο Χρηματιστήριο υπέγραψε μία σύμβαση παραχώρησης εκτάσεων στη διαχείριση του Οργανισμού που μέχρι τότε δια νόμου εκμεταλλευόταν ο Οργανισμός. Σε αυτήν τη σύμβαση παραχώρησης αντιτάχθηκαν όλα τα μέλη του ΔΣ και όχι μόνο αυτό, αλλά οι επικρίσεις ήταν τόσο ισχυρές, ώστε ακόμη και ο γνωστός συνδικαλιστής μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ και μέλος του ΔΣ του ΟΛΠ κ. Μίχας να λει ότι έχετε μετατρέψει τα μέλη του ΔΣ του Οργανισμού σε γλάστρες. Θα σας καταθέσω και αυτή την επιστολή, γιατί φαντάζομαι ότι δεν έχετε διαβάσει την αλληλογραφία του προηγούμενου Υπουργού. Παρ' όλα αυτά το ΔΣ του ΟΛΠ συμφώνησε με τη σύμβαση παραχώρησης παρ' ότι ο Οργανισμός απεκδυόταν ένα τεράστιο κομμάτι της περιουσίας του καθώς παραχωρούνταν σε δήμους της Β' Πειραιώς, που μόλις πρόσφατα ανακάλυψε ο κ. Σημίτης, εκτάσεις για να ικανοποιηθούν κομματικοί σας φίλοι και παρ' ότι η διυπουργική επιτροπή είχε χαρακτηρίσει όλες αυτές τις εκτάσεις ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη και είχε επιβάλει το αμετάβλητό της ως το 2030, τέλος πάντων έγινε αυτή η παραχώρηση».

Στη συνέχεια το ανωτέρω στέλεχος χαρακτήρισε τη σύμβαση παραχώρησης **μοιραία για τον ΟΛΠ**. Ομολογώ ότι δεν καταλαβαίνω την τοποθέτηση αυτή, ιδίως αν αναλογιστεί κανείς ότι μερικά χρόνια αργότερα η Νέα Δημοκρατία θεώρησε τη σύμβαση αυτή τόσο καλή, ώστε να την κάνει Νόμο του Κράτους. Το δε ΠΑΣΟΚ, παρ' ολον οτι οι συμβασεις παραχωρησης ΟΛΠ και ΟΛΘ φερουν τις υπογραφες μερικων Υπουργων του, καταψηφισε αυτο τουτο το Νομο που ηρθε να τις κυρωσει.

Μερικα άλλα θεματα της διακηρυξης.

Αρθρο 26. Εκεί προβλέπεται ότι στον πάροχο θα εκχωρηθεί (μεταξύ άλλων) και η σύμβαση μεταξύ ΟΛΠ-MSC. Το ενδιαφέρον είναι ότι ο ΟΛΠ επέλεξε να εκχωρήσει αυτή τη σύμβαση, ενώ θα μπορούσε κάλλιστα να την είχε κρατήσει για τον εαυτό του στον Προβλήτα Ι. Το ότι την εκχωρεί μπορεί να ερμηνευθεί διττά: Είτε ότι δεν την θέλει και θέλει να την πασάρει αλλού, η ότι την πλασάρει σαν προίκα στο μελλοντικό πάροχο.

Δεν ξέρω τι λει η σύμβαση ΟΛΠ- MSC. Αλλά για τον υποψήφιο πάροχο, δεν θα ήθελε να δει τι λει αυτή η σύμβαση, προτού καταθέσει την προσφορά του; Πχ, να δει τα τιμολόγια και τους άλλους όρους που προβλέπονται; Όμως, κάποιες εταιρίες που ίσως καταθέσουν προσφορά (πχ, Maersk, ZIM, COSCO, κλπ) είναι ανταγωνίστριες της MSC, η οποία και αυτή ίσως συμμετασχει στο διαγωνισμό! Δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα αν δουν τη σύμβαση; Και αν δεν τη δουν, πως θα την αναλάβουν; Ένα άλλο βασικό ερώτημα είναι, προβλέπεται στη σύμβαση αυτή η δυνατότητα εκχώρησής της από τον ΟΛΠ σε τρίτους, ιδίως σε ανταγωνίστριες εταιρίες; Η θα υπάρξουν επιπτώσεις και μπορεί να πει η MSC, αν την εκχωρήσεις σηκώνομαι και φεύγω; Η, ζητάω αποζημίωση, κλπ. Τέλος, όλοι ξέρουμε αυτή τη στιγμή η σύμβαση ΟΛΠ- MSC είναι αντικείμενο δικαστικής διερεύνησης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Πως ο υποψήφιος επενδυτής θα μπορέσει να καταθέσει προσφορά, μη έχοντας δει τη σύμβαση και μη ξέροντας πως θα εξελιχθεί αυτό το θέμα;

Άρθρο 42. Ο ΟΛΠ διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει «αυστηροτέρους όρους στο καταστατικό της εταιρίας που θα συστήσει ο παροχος, αναφορικά με τη λειτουργία της εταιρίας αυτής». Τι ακριβώς σημαίνει αυτό? Θα το δεχθεί ο παροχος? Υποψη ότι ο ΟΛΠ θα ορίζει και ένα μέλος στο ΔΣ της εταιρίας αυτής.

Άρθρο 45. Ο παροχος αποδέχεται τους περιορισμούς της Συμβάσης Παραχώρησης του 2002 μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και ΟΛΠ. Δεν ξέρω τι σημαίνει αυτό. Η Συμβαση Παραχώρησης βριθει από πληθος παρεμβατικών διαταξεων από το Ελληνικο Δημοσιο προς τον ΟΛΠ, για μυρια οσα θεματα, χωρίς ο ΟΛΠ να μπορεί να κάνει το παραμικρο. Θα τις δεχθεί ο παροχος για τον εαυτο του?

Παραδειγμα: Ο ΟΛΠ υποχρεωνεται να παρέχει ‘συνεχώς και αδιαλείπτως συνολικό φάσμα λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων’, με υποχρέωση να συναινεί το Δημόσιο οσάκις ο ΟΛΠ θελει να μην παρέχει ορισμένες (ζημιογόνες) υπηρεσίες. Τι σημαίνει άραγε ‘συνολικό φάσμα’; Πχ, πλοήγηση, ρυμουλκηση, υδροδοτηση, κλπ? Και η υποχρεωση αυτη, εκχωρειται από τον ΟΛΠ στον παροχο? Επίσης, σύμφωνα με τη ΣΠ, για οποιαδήποτε νέα δραστηριότητα του ΟΛΠ πρέπει πάλι πρώτα να συναινέσει το Δημόσιο με ειδική συμφωνία με τον ΟΛΠ. Ισχυουν ολα αυτα και για τον παροχο? Αν δεν ισχυουν, δεν ειναι σε μειονεκτικη θεση ο ΟΛΠ, που θα ανταγωνιζεται τον παροχο από τον Προβλητα Ι?

Τέλος, και ίσως το πλέον βασικό, η σύμβαση παραχώρησης του 2002 προδιαγράφει ισότητα στη μεταχείριση των χρηστών του λιμένα, δημιουργώντας το ερώτημα εάν αυτό θα είναι το καθεστώς λειτουργίας εάν ένας από αυτούς (πχ η COSCO, η Maersk ή η MSC) επιλεγεί να διαχειριστεί τον ΣΕΜΠΟ.

Αυτα τα ολιγα. Ευχαριστω πολυ.